

УДК 657.42: 336.02

Лівощко Т.В.¹, Войтович Д.Г.²

¹ канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. ФЕУ-613м ЗНТУ

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ

Виплати працівникам – найвагоміша складова усіх витрат будь-якого суб'єкта господарювання, а їх облік одна з найважливіших сторін облікового процесу. Роботодавець самостійно обирає форми і системи оплати праці, встановлює працівникам конкретні тарифні ставки, посадові оклади, відрядні розцінки, премії, надбавки та доплати відповідно до умов, визначених трудовою угодою або колективним договором [1].

Дослідженнями, щодо сутності та особливостей нарахувань виплат працівникам займалися такі вітчизняні вчені: А.І. Шевченко, Н.В. Овсюк, О.Ю. Радченко, О.Ф. Ярмолюк, Н.В. Оляднічук, І.О. Леско, І.В. Орлов, О.В. Цятковська, Н.В. Оляднічук.

Ознайомившись, з працями відомих вчених, можна зрозуміти, що у їх дослідженнях, не було визначено комплексного поняття «виплати працівникам», як окремої категорії та її сутності, через те що кожен з них вивчав це поняття у різних наукових аспектах. Подальше вивчення цього питання на сьогодні залишається актуальним.

Нормативні документи, які засвідчують регулювання виплат працівникам здійснюється на основі: Кодекс законів про працю України [2]; Закон України «Про оплату праці» [3]; Інструкція зі статистики заробітної плати [4]; Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» [5]; Міжнародний (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам» [6].

Згідно з ПСБО 26 «Виплати працівникам» виокремлюють такі види виплат: поточні виплати, виплати при звільненні, виплати по закінченні трудової діяльності, виплати інструментами власного капіталу підприємства та інші довгострокові виплати [5].

Відповідно до Інструкції зі статистики заробітної плати [4] виплати розподіляються на: виплати пов'язані з фондом оплати праці, інші виплати, які не належать до фонду оплати праці та виплати пов'язані з оподаткуванням (ЄСВ, ПДФО та Військовий збір).

Облік розрахунків за виплатами, які належать до фонду оплати праці ведеться на субрахунку 661 «Розрахунки за заробітною платою», який включає в себе посадові та тарифні ставки (оклади), відрядні розцінки, комісійні нарахування, гонорари, нарахування працівнику при переведенні на посаду з меншим окладом.

Облік розрахунків за виплатами, які не належать до фонду оплати праці ведеться на субрахунку 663 «Розрахунки за іншими виплатами», який включає в себе доплати, надбавки, гарантійні, компенсаційні виплати, премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій зокрема допомога по частковому безробіттю, допомога з тимчасової непрацездатності. Окрім вищезазначених витрат з оплати праці працівникам також надаються допомога по вагітності та пологах, вихідна допомога, матеріальна допомога разового характеру та інші.

Сума виплат працівникам підприємства в обов'язковому порядку оподатковується.

Українським законодавством прийнято два різновиди оподаткування заробітної плати. Перший – нарахування на заробітну плату єдиного соціального внеску. Другий це утримання із заробітної плати військового збору і податку з доходу фізичних осіб. Нарахування заробітної плати здійснюється та сплачується за рахунок роботодавця. Утримання із заробітної плати нараховується і сплачується роботодавцем, але проводиться за рахунок працівника.

Під час виплати зарплати за першу половину місяця (як, власне, і при кожній виплаті доходу працівникам) підприємства повинні сплатити авансові платежі з ЄСВ у сумі нарахованих внесків. Такі внески перераховуються до Державної фіскальної служби одночасно з отриманням (перерахуванням) коштів на оплату праці, у тому числі в безготівковій або натуральній формі згідно частини восьмої ст. 9 Закону України від 08.07.2010 р. № 2464-VI «Про збір та облік єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [7].

Фактичним отриманням (перерахуванням) коштів на оплату праці вважається:

- отримання працівниками відповідних сум готівкою;
- зарахування на картковий рахунок працівника;
- перерахування за дорученням працівника на будь-які цілі;
- отримання товарів (послуг) та інших матеріальних цінностей у рахунок зарплати;
- фактичне здійснення з таких виплат відрахувань згідно із законодавством чи виконавчими документами або будь-яких інших відрахувань (наприклад, сплата аліментів, утриманих із зарплати за першу половину місяця).

Остаточний розрахунок за ЄСВ підприємство повинне провести не пізніше 20-го числа місяця, що настає за звітним.

Облік єдиного соціального внеску здійснюється за рахунком 65 «Розрахунки за страхуванням». За кредитом субрахунку 651 відображається нарахування ЄСВ, а по дебіту – його сплата (перерахування). Аналітичний

облік цього субрахунку необхідно розраховувати за кожною ставкою ЄСВ (у загальному випадку – 22 %, а для робітників-інвалідів – 8,41 % [8].

Держава регулює мінімальну зарплату та шляхи легалізації виплат зарплати. Через несплату податків та внесків з тіньових доходів країна втрачає мільйони гривень надходжень до бюджету. Відповідно, самі робітники лишаються без належного соціального та пенсійного забезпечення.

Для кожного підприємства заробітна плата працівників є елементом витрат підприємства, які формують собівартість продукції, робіт (послуг).

Таким чином, виплати працівникам є категоріальним поняттям, яке включає оцінку ефективності будь-якого трудового процесу в господарській діяльності підприємства. Якість продукції і послуг залежить від прийомів і методів праці, що застосовуються підприємством. Сучасні підходи до сутності виплат робітникам потребують подальших досліджень та розробок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Оплата праці: нарахування, виплата, відповідальність : збірник систематизованого законодавства / уклад. Т. Т. Алієв, І. М. Шингур; учред. ТОВ «Видавничий дім «Бліц-Інформ». – К.: Бліц-Інформ, 2017. – Вип.12. – 192 с.
2. Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971 р. № 322-VIII // Відомості Верховної ради УРСР. – 1971., – дод. до № 50. – Ст. 375.
3. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР // Відомості Верховної ради України. – 1995. – № 17. – Ст. 121.
4. Наказ Державного комітету статистики України «Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати» від 13.01.2004 р. № 5 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 4. – С. 569. – Ст. 200.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: наказ МФУ від 28.10.2003 р. № 601 [Електронний ресурс]. – ежим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам» від 01.01.2012 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_011
7. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». від 08.07.2010 р. № 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.
8. Ушакова Л.М. Виплати працівникам: класифікація та оподаткування / Л.М. Ушакова, Н.В. Білова, Н.К. Чернишова // Податки та бухгалтерський облік : спец. вип. Виплати працівникам. – 2017. – Т. 1, № 102. – С. 3-5.